

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

5 december 2025

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van verscheidene bepalingen
betreffende arbeidsongevallen
wat betreft de toekenning van een vergoeding
of lijfrente aan partners van asbestslachtoffers
en slachtoffers van beroepsziekten en
arbeidsongevallen die minstens
één jaar wettelijk samenwoonden
met de overledene**

Advies van de Nationale Arbeidsraad

*Zie:***Doc 56 1007/ (2024/2025):**001: Wetsvoorstel van mevrouw Gijbels c.s.
002: Advies van de Raad van State.**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

5 décembre 2025

PROPOSITION DE LOI

**modifiant diverses dispositions
relatives aux accidents du travail
en ce qui concerne l'octroi d'une indemnité
ou d'une rente viagère aux partenaires
des victimes de l'amiante et des victimes
de maladies professionnelles et d'accidents
du travail ayant cohabité légalement durant
au moins un an avec la personne décédée**

Avis du Conseil National du Travail

*Voir:***Doc 56 1007/ (2024/2025):**001: Proposition de loi de Mme Gijbels et consorts.
002: Avis du Conseil d'État.

02596

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	: Open Vlaamse liberalen en democraten
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Version provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

ADVIES NR. 2.467**Zitting van 3 december 2025**

Partners van asbestslachtoffers en slachtoffers van beroepsziekten en arbeidsongevallen –
Wetsvoorstel

3.639

Av. de la Joyeuse Entrée, 17-21 - 1040 Bruxelles - Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.cnt-nar.be
Blijde Inkomstlaan, 17-21 - 1040 Brussel – Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.nar-cnt.be

ADVIES NR. 2.467

Partners van asbestslachtoffers en slachtoffers van beroepsziekten en arbeidsongevallen – Wetsvoorstel

Bij brief van 25 september 2025 heeft de heer P. De Roover, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een wetsvoorstel betreffende genoemd onderwerp (DOC 56 1007/001 – N-VA).

Dit wetsvoorstel beoogt te voorzien in een vergoeding of lijfrente voor personen die minder dan één jaar gehuwd zijn of die minder dan één jaar geleden een wettelijke samenwoning zijn aangegaan met een overeenkomst die tot wederzijdse bijstand verplicht, op voorwaarde dat zij voordien al wettelijk samenwonend waren.

Het advies van de Raad wordt gevraagd binnen een termijn van 60 dagen.

Deze adviesaanvraag werd op 5 november 2025 besproken op het Dagelijks Bestuur van de Nationale Arbeidsraad.

Op verslag van het Dagelijks Bestuur hebben de in de Raad vertegenwoordigde organisaties op 3 december 2025 het volgende unanieme advies uitgebracht.

ADVIES VAN DE NATIONALE ARBEIDSRAAD

1 Draagwijdte van de adviesaanvraag

Bij brief van 25 september 2025 heeft de heer P. De Roover, voorzitter van de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Nationale Arbeidsraad om advies gevraagd over een wetsvoorstel betreffende genoemd onderwerp (DOC 56 1007/001 – N-VA).

Het voor advies voorgelegde wetsvoorstel strekt ertoe om een vergoeding of lijfrente toe te kennen aan partners van personen die overlijden ten gevolge van een arbeidsongeval (artikelen 2 en 4 van het wetsvoorstel), een beroepsziekte (artikelen 2 en 3) of een asbestgerelateerde ziekte (artikel 5) die bij het overlijden van hun partner minder dan 1 jaar gehuwd zijn of wettelijke samenwonen met een overeenkomst voor wederzijdse bijstand.

Het zou in deze situatie wel vereist zijn dat er voorafgaand hieraan een wettelijke samenwoning was (zelfs zonder zo'n overeenkomst) en de onafgebroken en gezamenlijke duur van de periodes van huwelijk en/of wettelijke samenwoning minstens 1 jaar bedragen.

In 2007 werd de bescherming van de arbeidsongevallen- en beroepsziektenstelsels en van het Asbestfonds reeds uitgebreid naar wettelijk samenwonenden die een overeenkomst voor wederzijdse bijstand hebben gesloten (zie het advies nr. 1.547 van de Raad van 31 januari 2006).

Indien de overleden partner op het moment van het huwelijk of de genoemde overeenkomst al een schadeloosstelling ontvangt wegens een arbeidsongeval, een beroepsziekte of een asbestgerelateerde ziekte, is aan die bescherming wel een bijkomende voorwaarde verbonden, om misbruiken te vermijden.

Meer bepaald dient de overlevende partner in de huidige regeling op het moment van het overlijden minimum 1 jaar gehuwd geweest te zijn of een wettelijke samenwoning met overeenkomst voor wederzijdse bijstand aangegaan te zijn. Indien men een kind ten laste heeft, geldt deze voorwaarde niet omdat men in dat geval uitgaat van een duurzame relatie.

Het ter advies voorgelegde wetsvoorstel beoogt de voorwaarde van een minimumduur van 1 jaar huwelijk of wettelijke samenwoning met overeenkomst voor wederzijdse bijstand voor het overlijden te laten vallen indien een kortere periode voorafgegaan werd door een wettelijke samenwoning (zelfs zonder zo'n overeenkomst) en de onafgebroken en gezamenlijke duur van de periodes van huwelijk en/of wettelijke samenwoning minstens 1 jaar bedragen.

In het kader van een andere regeling (het overlevingspensioen) had het Grondwettelijk Hof¹ immers geoordeeld dat het niet openstellen van het overlevingspensioen aan personen die minder dan 1 jaar gehuwd zijn in strijd is met de artikelen 10 en 11 van de Grondwet in het geval dat huwelijk van minder dan 1 jaar is voorafgegaan door een wettelijke samenwoning en de gezamenlijke duur minstens 1 jaar bedraagt.

De regeling inzake het overlevingspensioen werd reeds in die zin aangepast en het is de bedoeling van het wetsvoorstel om de regeling voor de partners van personen die overlijden ten gevolge van een arbeidsongeval, een beroepsziekte, of een asbestgerelateerde ziekte nu ook aan te passen aan dit arrest.

¹ Arrest van het Grondwettelijk Hof nr. 60/2009 (B.10 tot B.13) van 25 maart 2009.

2	Standpunt van de Raad
----------	------------------------------

De Nationale Arbeidsraad heeft de tekst van het wetsvoorstel aandachtig onderzocht.

- Hij merkt op dat het ter advies voorgelegde wetsvoorstel, met een aantal aanpassingen, de tekst herneemt van het wetsvoorstel nr. 55K2999/001.

Volgens de toelichting bij het ter advies voorgelegde wetsvoorstel gaat het om technische aanpassingen aan de tekst van het wetsvoorstel nr. 55K2999/001, ingegeven door de bemerkingen die toendertijd werden gemaakt door de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat en de Raad van State² over deze tekst.

De Raad heeft er tijdens zijn werkzaamheden kennis van genomen dat ook het Federaal Agentschap voor Beroepsrisico's (Fedris) op 29 september 2023 een advies had uitgebracht over het wetsvoorstel nr. 55K2999/001. Het betrof een unaniem positief advies.

- Op 25 september jongstleden werd ook Fedris om advies gevraagd over de nieuwe tekst van het wetsvoorstel (nr. 56K1007/001), met de vraag om eventueel zijn advies van 29 september 2023 bij te werken.

Na analyse van de tekst oordeelde Fedris dat er slechts tekstuele wijzigingen waren ten opzichte van de wetsvoorstel nr. 55K2999/001, en dat, bij afwezigheid van inhoudelijke aanpassingen, zijn advies dus niet hoefde te worden bijgewerkt.

Fedris heeft dit op 4 november 2025 laten weten aan de commissie van sociale zaken van de Kamer door zijn advies van 29 september 2023 nog eens door te sturen en te verduidelijken dat zijn advies identiek bleef aan dat wat in 2023 was overgemaakt.

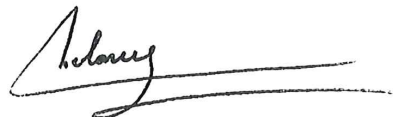
- Na kennis te hebben genomen van het voorgaande en na analyse van het advies van Fedris, sluit de Raad zich aan bij het door Fedris in 2023 gegeven advies, dat in bijlage bij onderhavig advies wordt gevoegd.

² Advies van de Raad van State nr. 73.797/16 van 9 februari 2024.

De Raad is van oordeel dat een aanpassing van de wetgeving zoals voorgesteld door het ter advies voorgelegde wetsvoorstel aangewezen is.

Hilde Duroi
Secretaris

Rudi Delarue
Voorzitter

BIJLAGE

Advies van FEDRIS van 29 september 2023 over de inhoud van wetsvoorstel 55K2999/001

Inleiding

De commissie Sociale Zaken van de Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft het advies gevraagd van Fedris over de inhoud van 3 wetsvoorstellen:

- een wetsvoorstel tot wijziging van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971 m.b.t. de onmiddellijke kennisgeving aan het slachtoffer van een arbeidsongeval van de arbeidsongevalaangifte (DOC 55 1103/001 - voorstel ingediend door mw. Nawal Farih) zoals gewijzigd en aangevuld door het amendement van mw. Nathalie Muylle die voornamelijk voorstelt het opschrift ervan te wijzigen in "Wetsvoorstel tot verbetering van de bescherming van de slachtoffers van een arbeidsongeval" (DOC 55 1103/002);
- een wetsvoorstel betreffende de toekenning van een vergoeding of een lijfrente aan de partners van asbestslachtoffers en van slachtoffers van een beroepsziekte en een arbeidsongeval die wettelijk hebben samengewoond tijdens minstens een jaar met de overleden persoon (DOC 55 29999/001 - voorstel ingediend door mw. Valérie Van Peel en medestanders);
- een wetsvoorstel tot wijziging van diverse wetten betreffende de arbeidsongevallen, de beroepsziekten en het Asbestfonds (DOC 55 346401 - voorstel ingediend door mevrouwen Sophie Thémont en Chanelle Bonaventure).

Fedris zal het gegeven advies beperken tot de voorstellen tot wijzigingen van de regelingen ingevoerd voor de vergoeding van schade die voortvloeit uit de beroepsziekten, de arbeidsongevallen en de ziekten veroorzaakt door asbest.

1. Wettelijke context van de drie wetsvoorstellen

Om een advies te kunnen uitbrengen over de wetsvoorstellen is het van belang te herinneren aan de context waarin dit plaatsvindt.

Bij een arbeidsongeval, een beroepsziekte en een ziekte veroorzaakt door asbest hebben sommige personen recht op een lijfrente indien het overlijden van het slachtoffer is veroorzaakt door het ongeval of de ziekte. Initieel ging het om de echtgenoot en sommige andere duidelijk geïdentificeerde begunstigden (kinderen, kleinkinderen ... van het slachtoffer) maar naar aanleiding van een arrest van het Arbitragehof van 21 december 2000 (nr. 137/2000) werd beslist die vergoeding uit te breiden naar de wettelijk samenwonenden onder bepaalde voorwaarden.

Advies nr. 2.467-Bijlage

Het is de wet van 11 mei 2007 tot wijziging van diverse wettelijke bepalingen inzake arbeidsongevallen, beroepsziekten en het Asbestfonds die in die sectoren het begrip van wettelijke samenwoning heeft ingevoerd (art. 5, 12, 13, 15, 16, 33, 44 en 45 van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971; art. 33 en 64bis van de op 3 juni 1970 gecoördineerde wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de schade die uit die ziekten voortvloeit; art. 120, §2, van de programmawet (I) van 27 december 2006; art. 2, 3, 8, 9, 11 en 12 van de wet van 3 juli 1967 betreffende de preventie van of de schadevergoeding voor arbeidsongevallen, voor ongevallen op de weg naar en van het werk en voor beroepsziekten in de overheidssector).

Dit begrip verschilt echter van dat van de wettelijke samenwoning zoals bepaald in artikelen 1475 tot 1479 van het Burgerlijk Wetboek aangezien een bijkomend criterium de definitie ervan komt aanvullen.

Uit de voorbereidende werkzaamheden van de voornoemde wet van 2007 (DOC 51K2984/002) blijkt dat de wettelijk samenwonenden gelijkgesteld kunnen worden met de echtgenoten wanneer hun verplichtingen overeenkomen met die van een getrouwd koppel.

Inderdaad, sinds de invoering ervan volgt de vergoeding van de dodelijk beroepsrisico's een economische logica: omdat het overlijden van het slachtoffer aan de gevolgen van een arbeidsongeval of beroepsziekte een financieel nadeel veroorzaakt voor zijn of haar partner, krijgt deze laatste een uitkering. Dezelfde logica werd aangenomen bij de invoering van de vergoedingsregeling voor asbestslachtoffers.

Aangezien het doel van deze vergoeding is om een economisch nadeel schadeloos te stellen, veronderstelt de vergoeding een economisch afhankelijkheid t.o.v. de overledene. Dit verklaart overigens waarom de gescheiden of van tafel en bed gescheiden echtgenoot de rente kan ontvangen als de overledene alimentatie betaalde tijdens zijn of haar leven.

Voor de echtgenoten is deze wederzijdse afhankelijkheid vastgelegd in artikel 213 van het Burgerlijk Wetboek dat bepaalt dat echtgenoten elkaar wederzijdse hulp en bijstand verschuldigd zijn. De wet voorziet echter niet in die verplichting voor de wettelijk samenwonenden, en dit rechtvaardigt waarom een gewone verklaring van wettelijke samenwoning niet volstaat om met de echtgenoten gelijkgesteld te worden.

Een bijkomende voorwaarde werd dus toegevoegd opdat de wettelijk samenwonenden gelijkgesteld zouden kunnen worden met de echtgenoten: het is vereist dat ze een overeenkomst conform artikel 1478 van het Burgerlijk Wetboek hebben afgesloten, ondertekend voor een notaris, waarin uitdrukkelijk vermeld staat dat ze elkaar financieel zullen helpen, en dat die verplichting behouden zal

blijven indien dit financiële gevolgen heeft na de verbreking van de wettelijke samenwoning. Die bijkomende voorwaarde vloeit voort uit advies nr. 1547 van de Nationale Arbeidsraad, waaruit blijkt dat:

"De Raad acht het noodzakelijk de wetgeving aan te passen aan de sociale realiteit, zonder uit het oog te verliezen dat de uitbreiding van afgeleide rechten niet mogelijk is zonder een aanvullende garantie van de stabiliteit van de relatie die tussen wettelijk samenwonenden tot stand komt. (...) Bij de uitwerking van zijn voorstel heeft de Raad zich gebaseerd op de argumenten van het Arbitragehof in zijn arrest nr. 137/2000 van 21 december 2000. In dit arrest stelt het Hof dat "echtgenoten en personen die een levensgemeenschap vormen vergelijkbare categorieën personen zijn op het gebied van sociale zekerheid. In de huidige sociale context kunnen twee personen die samenwonen een levensgemeenschap aangaan en zich in een staat van economische afhankelijkheid bevinden die vergelijkbaar is met die van getrouwde koppels".

Naast de verplichting van een dergelijke wederzijdse economische afhankelijkheid heeft de wetgever voorzien in een tijdelijke voorwaarde om fraude te vermijden die er voor het slachtoffer en een andere persoon in zou bestaan te trouwen of een verklaring van wettelijke samenwoning op te stellen kort voor het overlijden met alleen als doel de lijfrente of de vergoeding te krijgen.

In de hypothese dat het overleden slachtoffer al een schadeloosstelling kreeg in een van de 3 betrokken wetgevingen op het ogenblik van zijn huwelijk of de verklaring van wettelijke samenwoning, dient daarom een minimumtermijn van een jaar te zijn verlopen tussen dit ogenblik en zijn overlijden.

M.a.w. indien het huwelijk of de wettelijke samenwoning die een verplichting tot hulp bevat, werd afgesloten minder dan een jaar voor het overlijden van het slachtoffer en indien hij/zij al vergoed werd in het kader van een van de drie regelingen kan de partner geen aanspraak maken op de voorziene vergoeding. Het doel is dus huwelijken of wettelijke samenwoningen voor de schijn te vermijden die niet beantwoorden aan de wil van de wetgever tot een stabiele en duurzame relatie die rechtvaardigt dat men de partner vergoedt voor het financiële nadeel dat het overlijden van het slachtoffer veroorzaakt. Daarentegen geldt de minimale duur van een jaar logischerwijs niet voor de partners die een kind ten laste hebben, aangezien het feit zelf een kind te hebben het in de ogen van de wetgever mogelijk maakt de voorwaarde van stabiliteit en duurzaamheid van het koppel te vervullen.

Ten slotte dient in het kader van onze analyse rekening te worden gehouden met de recente werkzaamheden aangevat door de FOD Sociale Zekerheid waarin een studie van begrippen van samenwoning en sociale bescherming momenteel aan de gang is. Algemeen passen die werkzaamheden in het kader om rekening te houden met maatschappelijke evoluties en nieuwe vormen van gezinssituaties. De doelstelling

zou zijn om niet meer de individuen te straffen, noch in de toekenning van een uitkering, noch op het vlak van het bedrag ervan, wegens hun gezinssituatie. Ze beoogt dus de relevantie volledig te herzien zelfs het gebruik van een statuut gekoppeld aan de gezinssituatie van de begunstigde van de sociale bescherming.

Tot nu toe hebben deze werkzaamheden echter nog niet geleid tot aanbevelingen om de speciale voorwaarden voor het in aanmerking nemen van de wettelijke samenwoning af te schaffen, voornamelijk op het gebied van beroepsrisico's en in de vergoedingsregeling voor asbestslachtoffers.

De analyse van de wetsvoorstellen die zal volgen houdt dus rekening met al die contextuele elementen.

2. Advies over voorstel 55K2999/001

Het wetsvoorstel stelt de fundamentele vereiste niet in vraag dat de wettelijk samenwonende in dezelfde relatie van economische afhankelijkheid moet staan om met de echtgenoot te worden gelijkgesteld.

Daarentegen corrigeert het een mogelijke onrechtvaardigheid ten aanzien van een categorie samenwonenden voor wie elk frauderisico in feite is geëlimineerd en aan de vereiste van duurzaamheid en stabiliteit van de samenwoning is voldaan, maar die desondanks geen aanspraak kunnen maken op de vergoeding.

Bovendien is de voorgestelde aanpassing van de arbeidsongevallenwet van 10 april 1971, de wetten betreffende de preventie van beroepsziekten en de vergoeding van de daaruit voortvloeiende schade, gecoördineerd op 3 juni 1970, en de programma-wet (I) van 27 december 2006 volledig in overeenstemming met de aanpassing van de wetgeving betreffende overlevingspensioenen, die voorzag in dezelfde voorwaarde als voornoemde wetten, een voorwaarde die volgens het Grondwettelijk Hof in strijd was met de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie.

Fedris kan dus een positief advies uitbrengen over de voorgestelde wijziging.

AVIS N° 2. 467**Séance du 3 décembre 2025**

Partenaires des victimes de l'amiante et des victimes de maladies professionnelles et d'accidents du travail – Proposition de loi

3.639

Av. de la Joyeuse Entrée, 17-21 - 1040 Bruxelles - Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.cnt-nar.be
Blijde Inkomstlaan, 17-21 - 1040 Brussel - Tel: 02 233 88 11 - E-mail: cntgreffe-nargriffie@cnt-nar.be - Website: www.nar-cnt.be

AVIS N° 2.467

Partenaires des victimes de l'amiante et des victimes de maladies professionnelles et d'accidents du travail – Proposition de loi

Par lettre du 25 septembre 2025, monsieur P. De Roover, président de la Chambre des représentants, a consulté le Conseil national du travail sur une proposition de loi concernant l'objet précité (DOC 56 1007/001 – N-VA).

Cette proposition de loi vise à accorder une indemnité ou une rente viagère aux personnes qui sont mariées depuis moins d'un an ou qui cohabitent légalement depuis moins d'un an en ayant établi un contrat d'assistance mutuelle, à condition qu'elles aient déjà cohabité légalement au préalable.

L'avis du Conseil est demandé dans un délai de 60 jours.

Cette demande d'avis a été examinée au cours de la réunion du Bureau exécutif du Conseil national du travail qui s'est tenue le 5 novembre 2025.

Sur rapport du Bureau exécutif, les organisations représentées au sein du Conseil ont émis, le 3 décembre 2025, l'avis unanime suivant.

AVIS DU CONSEIL NATIONAL DU TRAVAIL

1 Contexte

Par lettre du 25 septembre 2025, monsieur P. De Roover, président de la Chambre des représentants, a consulté le Conseil national du travail sur une proposition de loi concernant l'objet précité (DOC 56 1007/001 – N-VA).

La proposition de loi soumise pour avis vise à accorder une indemnité ou une rente viagère aux partenaires des personnes qui décèdent des suites d'un accident du travail (articles 2 et 4 de la proposition de loi), d'une maladie professionnelle (articles 2 et 3) ou d'une maladie liée à l'amiante (article 5) qui, au moment du décès de leur partenaire, sont mariées ou cohabitent légalement depuis moins d'un an en ayant établi un contrat d'assistance mutuelle.

Dans cette situation, il serait toutefois requis qu'une cohabitation légale ait précédé (même sans un tel contrat) et que la durée ininterrompue et cumulée des périodes de mariage et/ou de cohabitation légale atteigne au moins un an.

La protection offerte par les régimes relatifs aux accidents du travail et aux maladies professionnelles et par le Fonds amiante a déjà été étendue en 2007 aux cohabitants légaux ayant conclu un contrat d'assistance mutuelle (voir l'avis n° 1.547 du Conseil du 31 janvier 2006).

Si le partenaire décédé bénéficiait déjà, au moment du mariage ou du contrat précité, d'une réparation pour un accident du travail, une maladie professionnelle ou une maladie liée à l'amiante, cette protection est toutefois assortie d'une condition supplémentaire afin de prévenir tout abus.

La réglementation actuelle prévoit plus précisément que le partenaire survivant doit, au moment du décès, être marié ou cohabiter légalement depuis au moins un an en ayant établi un contrat d'assistance mutuelle. Si le couple a un enfant à charge, cette condition ne s'applique pas parce que l'on suppose dans ce cas une relation durable.

La proposition de loi soumise pour avis vise à supprimer la condition d'une durée minimale d'un an de mariage ou de cohabitation légale avec contrat d'assistance mutuelle avant le décès si une période plus courte a été précédée d'une cohabitation légale (même sans un tel contrat) et que la durée ininterrompue et cumulée des périodes de mariage et/ou de cohabitation légale atteint au moins un an.

Dans le cadre d'un autre régime (la pension de survie), la Cour constitutionnelle¹ avait en effet jugé que le fait de priver de la pension de survie les personnes mariées depuis moins d'un an violait les articles 10 et 11 de la Constitution dans l'hypothèse où le mariage, dont la durée est inférieure à un an, a été précédé d'une cohabitation légale et où la durée cumulée atteint au moins un an.

La réglementation relative à la pension de survie a déjà été adaptée dans ce sens et la proposition de loi vise désormais à adapter à cet arrêt la réglementation pour les partenaires de personnes qui décèdent des suites d'un accident du travail, d'une maladie professionnelle ou d'une maladie liée à l'amiante.

¹ Arrêt de la Cour constitutionnelle n° 60/2009 (B.10 à B.13) du 25 mars 2009.

2 Position du Conseil

Le Conseil national du travail a examiné avec attention le texte de la proposition de loi.

- Il constate que la proposition de loi soumise pour avis reprend, en la modifiant, la proposition de loi n° 55K2999/001.

Selon les développements de la proposition de loi soumise pour avis, il s'agit d'adaptations techniques apportées au texte de la proposition de loi n° 55K2999/001, à la suite des observations que la Fédération royale du notariat belge et le Conseil d'État² ont formulées sur ce texte à l'époque.

Au cours de ses travaux, le Conseil a pris connaissance du fait que l'Agence fédérale des risques professionnels (Fedris) avait rendu, le 29 septembre 2023, un avis sur la proposition de loi n° 55K2999/001. Il s'agissait d'un avis unanime favorable.

- Le 25 septembre dernier, Fedris a également été consulté sur le nouveau texte de la proposition de loi (n° 56K1007/001). Il lui a été demandé d'actualiser éventuellement son avis du 29 septembre 2023.

Après analyse du texte, Fedris a jugé que seules des modifications textuelles ont été apportées à la proposition de loi n° 55K2999/001 et qu'en l'absence de modifications sur le fond, il n'y avait donc pas lieu d'actualiser son avis.

Le 4 novembre 2025, Fedris l'a fait savoir à la Commission des affaires sociales de la Chambre en lui transmettant à nouveau son avis du 29 septembre 2023, en précisant que son avis n'avait pas changé par rapport à ce qui avait été communiqué en 2023.

- Après avoir pris connaissance des éléments précités et après analyse de l'avis formulé par Fedris, le Conseil s'associe à l'avis que celui-ci a rendu en 2023, lequel figure en annexe du présent avis.

² Avis du Conseil d'État n° 73.797/16 du 9 février 2024.

Le Conseil estime qu'il est indiqué d'adapter la législation comme le suggère la proposition de loi soumise pour avis.

Hilde Duroi
Secrétaire

Rudi Delarue
Président

ANNEXE**Avis de Fedris sur la teneur de la proposition de loi 55K2999/001****Introduction**

La Commission des affaires sociales de la Chambre des représentants a sollicité l'avis de Fedris sur la teneur de 3 propositions de loi :

- une proposition de loi modifiant la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail en ce qui concerne la notification immédiate à la victime de la déclaration d'un accident du travail (DOC 55 1103/001 - proposition déposée par Mme Nawal Farih) telle que modifiée et complétée par l'amendement de Mme Nathalie Muylle qui propose notamment d'en modifier l'intitulé en «Proposition de loi visant à améliorer la protection des victimes d'un accident du travail»(DOC 55 1103/002) ;
- une proposition de loi relative à l'octroi d'une indemnité ou d'une rente viagère aux partenaires des victimes de l'amiante et des victimes de maladies professionnelles et d'accidents du travail ayant cohabité légalement durant au moins un an avec la personne décédée (DOC 55 29999/001 - proposition déposée par Mme Valérie Van Peel et consorts) ;
- une proposition de loi modifiant diverses lois relatives aux accidents du travail, aux maladies professionnelles et au fonds amiante (DOC 55 346401 - proposition déposée par Mmes Sophie Thémont et Chanelle Bonaventure).

Fedris limitera l'avis donné aux propositions de modifications des régimes mis en place pour l'indemnisation des dommages résultant des maladies professionnelles, des accidents du travail et des maladies provoquées par l'amiante.

1. Contexte légal des trois propositions de lois

Il importe, afin de pouvoir émettre un avis sur les propositions de loi, de rappeler le contexte dans lequel elles s'inscrivent.

En matière d'accident du travail, de maladie professionnelle et de maladie causée par l'amiante, certaines personnes ont droit à une rente viagère si le décès de la victime est provoqué par l'accident ou la maladie. Initialement, il s'agissait du conjoint et de certains autres bénéficiaires clairement identifiés (enfants, petits-enfants ... de la victime) mais suite à un arrêt de la Cour d'arbitrage du 21 décembre 2000 (n° 137/2000), il a été décidé d'étendre cette indemnisation aux cohabitants légaux, à certaines conditions.

Avis n° 2467-Annexe

C'est la loi du 11 mai 2007 modifiant diverses dispositions relatives aux accidents du travail, aux maladies professionnelles et au fonds amiante, qui a introduit dans ces secteurs la notion de cohabitation légale (art. 5, 12, 13, 15, 16, 33, 44 et 45 de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail ; art. 33 et 64bis des lois coordonnées de 3 juin 1970 relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci ; art. 120, §2, de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 ; art. 2, 3, 8, 9, 11 et 12 de la loi du 3 juillet 1967 sur la prévention ou la réparation des dommages résultant des accidents du travail, des accidents survenus sur le chemin du travail et des maladies professionnelles dans le secteur public).

Cette notion diffère cependant de celle de cohabitation légale telle que prévue aux articles 1475 à 1479 du Code civil, puisqu'un critère supplémentaire vient en compléter la définition.

Il ressort des travaux préparatoires de la loi de 2007 précitée (DOC 51K2984/002) que les cohabitants légaux peuvent être assimilés à des conjoints lorsque leurs obligations rencontrent celles d'un couple marié.

En effet, depuis son instauration, l'indemnisation des risques professionnels mortels s'inscrit dans une logique économique : c'est parce que le décès de la victime des suites d'un accident du travail ou d'une maladie professionnelle engendre un préjudice financier pour son partenaire qu'il est accordé à celui-ci une allocation. La même logique a été adoptée lors de l'instauration du régime d'indemnisation des victimes de l'amiante.

Puisque cette allocation a pour objet la réparation d'un préjudice économique, l'indemnisation suppose une dépendance économique du partenaire par rapport au défunt. C'est ce qui explique, d'ailleurs, que le conjoint divorcé ou séparé de corps puisse percevoir la rente si le défunt lui versait une pension alimentaire de son vivant.

Pour les conjoints, cette dépendance mutuelle est instaurée par l'article 213 du Code civil qui prévoit que les époux se doivent mutuellement secours et assistance. La loi ne prévoit par contre pas cette obligation pour les cohabitants légaux, et c'est ce qui justifie qu'une simple déclaration de cohabitation légale ne suffit pas pour pouvoir être assimilés à des conjoints.

Une condition supplémentaire a donc été ajoutée pour que les cohabitants légaux puissent être assimilés à des conjoints : il est requis qu'ils aient conclu un contrat conformément à l'article 1478 du Code civil, signé devant notaire, dans lequel il est explicitement indiqué qu'ils s'entraideront financièrement, et que cette obligation sera maintenue même si cela pourrait avoir des conséquences financières après la rupture de la cohabitation légale. Cette condition supplémentaire découle de l'avis n° 1547 du Conseil national du Travail, dont il ressort que :

Avis n° 2467-Annexe

2

« Le Conseil estime en effet nécessaire d'adapter la législation à la réalité sociale tout en gardant à l'esprit que l'extension des droits dérivés ne peut être réalisée sans garantie supplémentaire de la stabilité du lien créé entre les cohabitants légaux. (...) Ainsi, pour élaborer sa proposition, le Conseil fonde son raisonnement sur les arguments avancés par la Cour d'arbitrage dans son arrêt n° 137/2000 du 21 décembre 2000. Dans cet arrêt, la Cour énonce que "les conjoints et les personnes qui forment une communauté de vie sont des catégories de personnes comparables en matière de sécurité sociale. Dans le contexte social actuel, deux personnes vivant en concubinage peuvent fonder une communauté de vie et se trouver dans un état d'interdépendance économique comparable à celui que l'on rencontre chez les couples mariés ».

Outre l'obligation d'une telle interdépendance économique, le législateur a prévu une condition temporelle afin d'éviter les fraudes qui consisteraient pour la victime et une autre personne à se marier ou à faire une déclaration de cohabitation légale peu avant le décès dans le seul but de bénéficier de la rente viagère ou de l'indemnité.

Dès lors, dans l'hypothèse où la victime décédée bénéficiait déjà d'une réparation dans le cadre de l'une des 3 législations concernées au moment de son mariage ou de la déclaration de cohabitation légale, il faut qu'entre celui-ci et son décès se soit écoulé un délai minimal d'un an.

En d'autres termes, si le mariage ou la cohabitation légale comportant un devoir de secours a été contracté moins d'un an avant le décès de la victime et si celle-ci était déjà indemnisée dans le cadre de l'un des trois régimes, le partenaire ne peut prétendre à l'indemnisation prévue. L'objectif est donc d'éviter les mariages ou cohabitations légales de complaisance, qui ne répondent pas à la volonté du législateur de relation stable et durable qui justifie que l'on indemnise le partenaire pour le préjudice financier que le décès de la victime lui cause.

Par contre, la durée minimale d'un an ne s'applique logiquement pas aux partenaires ayant un enfant à charge, puisque le fait même d'en avoir permet de remplir la condition de stabilité et de durabilité du couple aux yeux du législateur.

Enfin, il convient, dans le cadre de notre analyse, de tenir compte des récents travaux entamés par le S.P.F. Sécurité Sociale, dans lesquels une étude des notions de cohabitation et de protection sociale est actuellement en cours. De manière générale, ces travaux s'inscrivent dans l'optique de tenir compte des évolutions sociétales et des nouvelles formes de situations familiales. L'objectif serait de ne plus pénaliser les individus ni dans l'octroi d'une allocation, ni au niveau du montant de celle-ci, en raison de leur situation familiale. Elle vise donc à revoir entièrement la

pertinence même de l'utilisation d'un statut lié à la situation familiale du bénéficiaire de la protection sociale.

Ces travaux n'ont, toutefois, à ce jour, pas abouti à émettre de recommandations visant à supprimer les conditions particulières dont est entourée la prise en compte de la cohabitation légale, notamment dans les matières du risque professionnel et dans le régime d'indemnisation des victimes de l'amiante.

L'analyse des propositions de loi qui va suivre tient donc compte de tous ces éléments contextuels.

2. Avis sur la proposition 55K2999/001

La proposition de loi ne remet pas en cause l'exigence fondamentale que le cohabitant légal, pour pouvoir être assimilé au conjoint, doit se trouver dans le même lien d'interdépendance économique.

Elle corrige, par contre, une possible injustice à l'égard d'une catégorie de cohabitants pour lesquels tout risque de fraude est, dans les faits, écarté et l'exigence de durabilité et de stabilité de la cohabitation est remplie mais qui ne peuvent, toutefois, bénéficier de l'indemnisation.

Par ailleurs, l'adaptation proposée de la loi du 10 avril 1971 sur les accidents du travail, des lois relatives à la prévention des maladies professionnelles et à la réparation des dommages résultant de celles-ci, coordonnées le 3 juin 1970 et de la loi-programme (I) du 27 décembre 2006 est tout à fait cohérente avec l'adaptation de la législation relative à la pension de survie qui prévoyait la même condition que les lois précitées, condition dont la Cour constitutionnelle avait jugé qu'elle contrevenait aux principes d'égalité et de non-discrimination.

Fedris peut donc émettre un avis positif sur la modification proposée.